

Nr 77.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för postverkets räkning av fastighet i Linköping; given Stockholms slott den 8 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

I skrivelse den 11 januari 1929 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om förvärfvande för postverkets räkning av fastighet i Linköping. Till stöd härför anför styrelsen följande:

Enligt brev den 4 juni 1913 bemyndigades generalpoststyrelsen att för postverkets räkning inköpa tomten nr 112 inom S:t Lars kvarter i Linköpings stad för ett pris av 73,000 kronor. Å denna tomt fanns vid postverkets köp av densamma uppfört ett reveterat trähus. Sedermera bemyndigade Kungl.

Maj:t genom brev den 30 juni 1916 generalpoststyrelsen att å tomten uppföra en posthusbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov. Medel för bygget, sammanlagt 385,000 kronor, anvisades genom brev den 30 juni 1916, 29 juni 1917 och 28 juni 1918.

I posthusbyggnaden disponerades källarvåningen delvis samt botten- och entresolvåningarna helt av postkontoret i Linköping, under det att telegrafverket disponerade byggnaden i övrigt.

Posthusbyggnaden med dess gårdsflygel upptog en tomtyta av 840 kvadratmeter. Förenämnda trähus — i vilket tjänstelokaler anordnats för postdirektionen i östra distriktet — samt ett förefintligt mindre uthus av trä upptog en markyta av 295 kvadratmeter. Då tomten i sin helhet blott vore 1,360 kvadratmeter, återstode obebyggt gårdsutrymme om allenast 225 kvadratmeters yta. Detta gårdsutrymme hade onekligen redan från början varit något trångt. 1924 års statsrevisorer hade även påvisat detta förhållande. Såsom generalpoststyrelsen i sitt yttrande över statsrevisorernas berörda utlåtande påpekat, hade emellertid ditills icke några egentliga påvisbara olägenheter uppstått av det trånga gårdsutrymmet. Med den sedan dess inträffade utvecklingen av posttrafiken samt den ökade användningen av motorfordon kunde emellertid numera icke längre bestridas, att utrymmet vore alltför trångt, vilket givetvis utgjorde en besvärande nackdel för posttrafiken. Endast med svårighet kunde därför numera erforderliga posttransporter utföras å gården. I detta sammanhang hade generalpoststyrelsen ansett sig jämväl böra framhålla, att telegrafverkets nuvarande behov i Linköping av garageutrymme icke kunnat på grund av gårdsutrymmets obetydlighet tillgodoses, utan hade telegrafverket nödgats förhyra garage på annat håll i staden.

Rörelsen vid postkontoret hade, såsom ovan vidrörts, sedan det nuvarande posthuset planerades, undergått en synnerligen kraftig ökning. Till belysande härav finge generalpoststyrelsen hänvisa till efterföljande tablå, utvisande rörelsens omfattning år 1913, den tidpunkt då ritningarna till posthuset uppgjordes, år 1916, då byggnadsanslag först beviljades, och år 1927:

Å r	Postkontorets egen uppbörd, kronor	Postkontorets och underlydande postanstalters uppbörd, kronor	Från postkontoret avgångna paket, antal	Från postkontoret avgångna försändelser av alla slag, antal	Till postkontoret ankomna vanliga paket, antal
1913	177,090 ¹⁾	254,892 ¹⁾	40,047	5,200,234	Uppgift saknas
1916	210,309 ¹⁾	283,760 ¹⁾	42,167	6,917,837	" "
1927	460,938 ²⁾	533,656 ²⁾	65,828	7,927,270	61,294

¹⁾ Inklusive avgifter för tjänsteförsändelser.

²⁾ Oreducerad uppbörd inklusive avgifter för tjänsteförsändelser.

" " " " " " " " " " " "

Den stegring av rörelsen vid postkontoret i Linköping, som således i en följd av år pågått, kunde visserligen sägas hava i någon mån avstannat under åren 1926—1927. Anledningen härtill torde emellertid vara att finna däri, att under nämnda år ej oväsentliga indragningar av militära expeditioner i Linköping genomfördes, varjämte antalet till Linköping förlagd såväl fast anställd militär personal som ock värnpliktiga minskades. Numera företedde dock poströrelsen vid postkontoret åter en betydande ökning. Sålunda uppginge postkontorets lokala frankoteckensuppbörd — bortsett från avgifter för tjänsteförsändelser — för de 3 första kvartalen under år 1928 till 284,176 kronor 89 öre. Motsvarande

siffror för de 3 första kvartalerna år 1927 vore 271,315 kronor 82 öre, en ökning alltså av ej mindre än 1,7 %.

Postkontorslokalerna vore redan vid nuvarande poströrelse helt utnyttjade. Vid särskild ansvalning av posttrafiken såsom vid julkvågerna kunde densamma ej avvecklas inom de tillgängliga utrymmena inom posthuset, utan hade tillfälliga lokaler näst förhyras på annat håll i staden.

Styrelsen framhåller, att det således enligt styrelsens bestämda uppfattning icke rådde något tvivel om att, därest rörelsen vid ifrågakvarande postkontor — såsom styrelsen hade anledning antaga — i fortsättningen ökades i likhet med vad under senaste tiden ägt rum, det inom kort torde bliva ofrånkomligt att anskaffa utvidgade lokaler för postkontoret. Styrelsen anför härom vidare:

Tillfälle att på ett, enligt generalpoststyrelsens uppfattning, ur alla synpunkter rationellt sätt säkerställa för framtiden post- och telegrafverkens lokalfråga i Linköping hade nu yppat sig, i det att den intill postverkets tomt gränsande, utefter S:t Larsgatan belägna tomten nr 82 i S:t Lars kvarter, vilken tomt nyligen förvärvats av Linköpings stad för genomförande av viss gatureglering, numera, sedan denna gatureglering genomförts, erbjudits åt postverket till inköp. På grund av det läge, vari frågan om lokalanskaffning för postkontoret i Linköping kommit, ansåge generalpoststyrelsen det vara förenat med klok förtänksamhet att ej låta detta tillfälle gå sig ur händerna.

Därest ett förvärf för postverkets räkning av denna tomt komme till stånd, kunde dels omedelbart efter tomtens tillträdande lättad åstadkommas i postverkets svårigheter vid posttransporternas fullgörande samt garage anskaffas åt telegrafverket, dels och sedermera, när poströrelsens omfattning det krävde, tillbyggnad till det nuvarande posthuset uppföras å tomten utefter S:t Larsgatan. Ginge det ifrågasatta tomtköpet om intet, hade — enligt vad som framgick vid förda förhandlingar med stadens representanter — staden för avsikt att, så snart sig göra låte, försälja tomten till enskild person med bestämmelse intagen i köpekontraktet därom, att tomten skulle omedelbart bebyggas utefter S:t Larsgatan. Komme dylik byggnad till uppförande å tomten nr 82, vore postverkets möjligheter till lokalutvidgning å detta håll stängda. För anskaffning av större lokaler åt postkontoret i Linköping utöver dem, den nuvarande posthustomten medgäve, torde då postverket endast vara hänvisat till den posthustomten angränsande, utefter Kungsgatan belägna tomten (nr 16). Sistnämnda tomt vore för närvarande bebyggd med ett större trevåningars reveterat trähus, vilket i sådant fall måste rivras. Huruvida sistnämnda tomt vid tidpunkten ifråga kunde vara till salu och i så fall på vilka villkor vore givetvis ej möjligt för generalpoststyrelsen att nu bedöma.

Förhandlingarna med staden angående förvärf av tomten nr 82, vilka påbörjats under våren 1928, hade fördröjts närmast på grund därav, att från stadens sida till en början uppstälts vissa villkor för tomtförsäljningen, vilka generalpoststyrelsen icke kunnat för sin del biträda. Numera hade emellertid staden och generalpoststyrelsen enats om de villkor, vilka funnes angivna i det preliminära köpekontrakt, som avslutats och varav avskrift bifogades. Såsom av avskriften framginge, hade beslut i ärendet fattats av Linköpings stadsfullmäktige först den 12 december 1928. Köpeskillingen för tomten utgjorde 80,000 kronor. Då tomten hade en areal av 1,655 kvm., motsvarade köpeskillingen ett pris av 48 kronor 34 öre per kvm. Tomten vore bebyggd med tvenne magasinsbyggnader av trä, den ena även innehållande en mindre bostadslägenhet. Nuvarande taxeringsvärdet utgjorde 50,000 kronor, därav markvärde 14,800 kronor och byggnadsvärde 5,200 kronor. Även om man helt bortsåge från det speciella värde, som tomten på grund av dess läge intill den nuvarande

posthustomten måste sägas äga för postverket, hölle generalpoststyrelsen före, att det fordrade priset vore lägt. Denna uppfattning bestyrktes även därav, att, enligt vad generalpoststyrelsen inhämtat, avsevärt högre priser under de senare åren erlagts för tomter i Linköping med ungefärligen lika fördelaktigt läge som det, nu ifrågavarande tomt innehade.

Från stadens sida hade uppställts såsom villkor för tomtens försäljande till postverket, att Kungl. Maj:ts beslut skulle föreligga före den 15 maj 1929. Ärendet borde därför underställas 1929 års riksdag.

På grund av det anförda hemställer generalpoststyrelsen, att för inköp av tomten nr 82 i S:t Lars kvarter i Linköping med därå uppförda byggnader måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas 80.000 kronor.

Över denna framställning hava utlåtanden avgivits av telegrafstyrelsen den 29 januari 1929 och byggnadsstyrelsen den 31 januari 1929.

Telegrafstyrelsen har anfört följande:

Telegrafverkets lokaler i postverkets hus i Linköping torde icke kräva någon utvidgning inom en lång tid framåt. Telefon- och telegrafdriftens normala utveckling medförde emellertid sannolikt, att större lokaler komme att erfordras en gång i framtiden. Det vore givetvis en fördel för telegrafverket, om en dylik utvidgning då kunde ske genom förhyrande av lokaler i postverkets tilltänkta nybyggnad.

Telegrafverkets nuvarande behov av garageutrymme hade på grund av gårdsutrymmets obetydlighet ej kunnat tillgodoses, utan telegrafverket hade måst förhyra garage på annat håll i staden. Komme det ifrågasatta tomtinköpet till stånd, skulle, såsom generalpoststyrelsen anfört, garage kunna å denna tomt anskaffas åt telegrafverket.

Byggnadsstyrelsen har anfört, att, då den till inköp föreslagna tomten med hänsyn till sitt läge väl lämpade sig att användas till utvidgning i nödig omfattning av den nuvarande posthustomten och då det begärda priset, 80,000 kronor, måste betraktas såsom skäligt, styrelsen för sin del tillstyrkte bifall till förevarande framställning.

Departements-
chefen.

Till följd av poströrelsens stegring har posthusbyggnaden i Linköping, i vilken byggnad jämväl telegrafverkets station är inrymd, blivit helt utnyttjad. Därest, såsom sannolikt torde bliva förhållandet, denna stegring kommer att fortfara, torde postkontorets lokaler snart nog bliva otillräckliga. Det till posthusbyggnaden hörande gårdsutrymme är till följd av den ökade användningen av motorfordon såväl vid postverket som telegrafverket redan nu för trångt, så att erforderligt garageutrymme för telegrafverket måst förhyras annorstädes i staden. 1924 års statsrevisoror hava jämväl i avseende å den allmänna planläggningen av posthusbyggnaden framhållit, hurusom själva gårdsutrymme vore så ringa, att svårigheter uppstode vid postautomobilernas ut- och infart samt av- och pålastning.

Av vad sålunda anförts framgår, att redan nu behov föreligger av ökat tomtutrymme för post- och telegrafverken i Linköping samt att det icke torde dröja länge, innan själva posthusbyggnaden måste utvidgas. Det synes därför vara förtänksamt att, då nu tillfälle därtill erbjödes, vidtagna åtgärder för att kunna tillgodose angivna markbehov.

Genom förvärvande av den intill posthusbyggnaden belägna, till större delen obebyggda tomten nr 82 i S:t Lars kvarter, varom anbud föreligger, skulle, jämte det att tillräckligt utrymme erhöles för de för verkens rörelse erforderliga motorfordonen, möjlighet beredas att, när så visar sig nödvändigt, genom uppförande å tomten av en tillbyggnad till det nuvarande posthuset erhålla utvidgade lokaler, varvid även telefon- och telegrafstationen i mån av behov skulle kunna tillgodoses. För telegrafverket innebär detta, att vid en framtida lokalutvidgning kostnaderna för flyttning av ledningar kunna besparas.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter och då den för ifrågavarande fastighet betingade köpeskillingen, 80,000 kronor, icke givit mig anledning till erinran, vill jag tillstyrka, att sagda fastighet förvärfvas för postverkets räkning.

Då förevarande framställning inkommit först efter tiden för statsverkspropositionens avlåtande, har något anslag för ändamålet icke kunnat beräknas i förslaget till riksstat för budgetåret 1929/1930. Sådant anslag torde icke heller behöva äskas. På sätt i statsverkspropositionen (Utgifter för kapitalökning, bil. 2, sid. 19 och 37—38) anförts finnas nämligen vissa medel tillgängliga för inköp för postverkets räkning av fastigheter, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut. Dessa medel utgöras av en postverkets fordran hos telegrafverket å 62,600 kronor, som postverket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 december 1923 äger använda för fastighetsförvärv i nyss angiven ordning. Därjämte har Kungl. Maj:t i nämnda proposition föreslagit riksdagen att för sådant ändamål för budgetåret 1929/1930 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor. Under förutsättning att sagda förslag bifalles av riksdagen synes för det nu förordade fastighetsförvärvet i Linköping lämpligen kunna tagas i anspråk dels ovanberörda postverkets fordran å 62,600 kronor och dels av nämnda anslag å 140,000 kronor ett belopp av 17,400 kronor -- likvid skulle enligt det förslagsvis upprättade köpekontraktet äga rum den 1 juli 1929. Enär emellertid anbudstiden medgiver, att ifrågavarande fastighetsförvärv underställes riksdagens prövning, lärer så även böra ske.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tomten nr 82 i S:t Lars kvarter i Linköping med därå uppförda byggnader må på sätt i statsrådsprotokollet angivits för postverkets räkning förvärfvas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.